Redden wat je raakt
Alice Boudry

‘Redden wat je raakt’ is een podcast van klimaatdichters **Pim Cornelussen** en **Moya De Feyter** waarbij nieuwe banden tussen poëzie en wetenschap worden gesmeed.

In iedere aflevering maakt de luisteraar kennis met de universums van een denker en een dichter, die rond een klimaatthema worden samengebracht. Voor elke aflevering wordt een andere dichter gevraagd om een nieuw gedicht te schrijven geïnspireerd door het thema.

Pim en Moya duiken samen met jurist en milieudenker Hendrik Schoukens en dichter Xavier Roelens in het verrassende raakvlak tussen de klimaatcrisis en filosofisch absurdisme. Wat moeten we denken wanneer de werkelijkheid surrealistische proporties aanneemt? Wat hebben absurdisme en de klimaatcrisis gemeen? En welke rol kan de poëzie spelen?

Beluister en bekijk hier de podcast

Meer weten over de ‘Klimaatdichters’

Waarom stelt de oermoeder deze vraag? Waarom vindt ze het vreemd dat de ‘ik’ slaapt (of toch tenminste in bed ligt) in het midden van de nacht? Vindt ze dat er iets moet gebeuren? Is de situatie zo urgent dat er niet geslapen mag worden? Ik weet het niet zeker.

In eerste instantie biedt de oermoeder geen troost. Ze zwijgt, maar ze verspreidt toch een soort aardse, onmetelijke kracht, met die wilde haren en die groene wangen.

En dan komt de troost toch, niet in woorden, maar op een lichamelijke, instinctieve manier: de oermoeder neemt de ik in haar armen en die zijn zacht als zand, zacht als aarde. Een moederlichaam is altijd ook een landschap, letterlijk: een plaats om te landen.

Ondertussen is de wereld buiten de kamer ook deel van het waterlichaam geworden: de vloedgolf reikt tot aan het raam. De ‘ik’ laat zich meevoeren.

Mijn eerste gedachte bij deze titel: we spreken al heel lang over het einde der tijden, de Apocalyps, in die mate dat het soms lijkt alsof we erop wachten, alsof dat dramatische einde ons zou kunnen verlossen – maar helaas, de verlossing blijft uit.

Een mooie, mythische scène vol mysterie. De 'ik' ligt in bed in het donker terwijl de oermoeder, die moeder van alle moeders, dat baken van vruchtbaarheid dat diep uit de aarde naar boven gekropen is, in de kamer verschijnt.

Een einde kan lang duren

Het is nacht en de oermoeder verschijnt in mijn kamer,
splijt uit haar ijzeren mantel, hijst zich omhoog uit de maag van de aarde.

Ik zie haar niet en toch
spreekt ze mij toe:

"Kind, waarom slaapt gij?"

Mijn ogen blijven gesloten, maar stil genoeg praten is ook zwijgen, dus
vraag ik haar of zij niet weet

dat de zon en de maan weldra aan een visdraad omlaag zullen zakken, neer, neer, neer, tot
ze landen in klauwen die elk hemellichaam tot een afrekening vouwen,

Hier brengt de 'ik' een angst naar buiten, een existentiële, metafysische angst – de zon en de maan vallen naar beneden en landen in klauwen (welke klauwen? Van wie zijn die klauwen? Is hier een goddelijke instantie in het spel?) die afrekenen met elk hemellichaam, dus met alle planeten, sterren, manen en kometen. Het einde der tijden op kosmische schaal.

dat de poëzie ons weigert te verlossen, want wij zouden het zijn,
wij die onze eigen redding vervaardigen,

dat de geschiedenis ons instrueert het lijden niet nodeloos te rekken,
bewegingloos te wachten op wat al sinds het begin naar onze achillespees bijt.

De poëzie redt niets, en de mensheid had zich misschien kunnen verweren, maar was met andere dingen bezig. We veronachtzamen onze zwakke plekken, net als de Griekse held Achilles, die vermoord werd met een pijl in zijn hiel, de enige plek op zijn lichaam waar hij niet onkwetsbaar was.

De oermoeder zwijgt en ik
blijf bijeen.

Ik stel me haar ogen voor, doornig en ultraviolet,
voel ze als vingers tussen mijn ribben,
beeld me in hoe ze erbij zit:
ongebonden haren en wangen groen aangeslagen.

Net voor de stilte een leemte wordt,
voel ik haar over het laken glijden,
hoe ze me in zachtzanderige armen neemt, wat ze tegen mijn oogleden drukt

en dan

glijden haar tranen over mijn wangen,
spoelen de munten van mijn ogen, bevloeien
wat al lang het water vreesde.

Er zit een grote kracht in samen huilen, verdriet de ruimte geven van het ene lichaam naar het andere te glijden. De tranen zwellen, worden een waterlichaam en dan een waterlandschap.

Ik sla een badjas om mijn schouders,
bestijg de vloedgolf die onder mijn slaapkamerraam op me wacht.
Een einde kan lang duren
en als het dat niet doet,
dan is er op het laatst poëzie.

In deze laatste drie regels verschuift het register enigszins, alsof de dichter een stapje uit het verhaal zet en het gedicht overschouwt. Een einde kan lang duren, water kan heel lang aan de lippen staan. In tijden van zulke onrust en onzekerheid is de poëzie de enige stem die soelaas biedt. Aan het slot vraag ik me af: zitten we hier met een poëticaal gedicht verpakt als mythische scène? Is de poëzie voor Alice Boudry een soort oermoeder die het ondraaglijke draaglijk maakt?